

Dějepis s nadhledem 7

SLOVNÍČEK POJMŮ

A

- arabesky** — dekorativní prvky napodobující tvary rostlin
artefakt — předmět vyrobený člověkem
astroláb — astronomický přístroj

B

- bazilika** — základní typ středověké chrámové stavby, jejíž střední (hlavní) loď je vyšší než lodi boční

D

- dekret** — rozhodnutí, nařízení
dogma — přesvědčení, o jehož pravdivosti se obvykle nepochybuje (v křesťanství „zjevená pravda“)
donátor — dárcce (např. pozemku a financí ke stavbě nebo vybavení kostela)

E

- emblém** — znak, symbol
empiricky — odvozeně ze zkušenosti, ověřitelně pozorováním či opakovaným pokusem
evangelia — v křesťanství texty o Ježíši Kristu (z řeckého „dobré zprávy“)
exulanti — vyhnanci (z náboženských nebo politických důvodů)

F

- fundraising** — získávání finančních prostředků

G

- galéra** — veslice s pomocnými plachtami

H

- hamaka** — závěsná postel, houpací síť
hálky — útvary vznikající na rostlinách působením látek produkováných hmyzem, houbami, bakteriemi či roztoči
heliocentrismus — astronomický model kladoucí do středu sluneční soustavy či vesmíru Slunce (nikoli Zemi)

Ch

- christianizace** — „pokřesťanstění“, obracení lidí ke křesťanství

I

- ikony** — náboženské obrazy v pravoslavné a řeckokatolické církvi
iluminace — knižní malba (ale i osvětlení či osvícení)
import — dovoz

K

- kadidlo** — vonná pryskyřice z kmene kadidlovníku, s dalšími příměsemi
kanton — švýcarská samosprávná územní jednotka
kodex — svazek listů (papyru, pergamenu či papíru) svázaných ve hřbetu
kompaktáta — smlouva (mezi kališníky a basilejským koncilem)
koncentrace — soustředění
koncil — církevní sněm
konfederace — volný svazek států
konfese — vyznání; zpověď; náboženské přesvědčení (příslušnost k určité křesťanské církvi)
kvajáva — ovoce hruškovitého tvaru

L

- legie** — římská vojenská jednotka
letky — dlouhá pera ptačích křídel
letopisec — osoba zaznamenávající dějinné události rok po roce
lodžie — chodba otevřená na vnější straně arkádou (oblouky na sloupech)

M

- maniok** — výživná rostlina z čeledi pryšcovitých
mešita — v islámu chrám (místo určené k uctívání Boha)
migrace — přesun lidí z jedné oblasti do druhé (s cílem dočasného či trvalého usídlení)
milník — patník označující vzdálenost od výchozího bodu; přeneseně událost usnadňující periodizaci (časové rozčlenění) určitého období
minaret — věžovitá součást mešity, z níž jsou věřící svoláváni k modlitbě
misie; misionář; misijní — šíření víry; osoba šířící víru; určený k šíření víry
mistr — znalec, například držitel univerzitní hodnosti magister nebo odborník v určitém řemesle
mnich — věřící muž žijící v izolované klášterní skupině
myrha — vonná pryskyřice stromu myrhovníku, složka kadidla

N

nomádi — kočovníci

O

optimum — nejlepší stav, nejpříznivější podmínky pro život

P

pagoda — v buddhismu věžovitá stavba uchováající ostatky či cenné předměty (stúpa)

patron (kostela) — zakladatel financující stavbu a její následný provoz

polygamie — mnohomanželství (účast člověka v několika manželských svazcích současně)

prefekt — osoba v čele úřadu (např. císařský místodržitel v určité provincii)

privilegium — výsada, výhoda

prorok — osoba s výjimečným vhladem do budoucích událostí

púdorys — plán zobrazující budovy v pomyslném vodorovném řezu

R

rabín — v židovské komunitě vzdělaný muž s náboženskou a právní autoritou

reliéf — plastické (např. sochařské) dílo vystupující z plochy pozadí

Ř

řehole — souhrn pravidel pro život v křesťanské komunitě (typicky v církevním řádu)

S

Sefardé — Židé pocházející původně z Pyrenejského poloostrova či jejich potomci

schizma — rozkol, rozdělení

smalt — natavený povlak skla či kovu (též email [emajl])

supernova — objekt vznikající při výbuchu hvězdy

svátosti — v křesťanství posvátné úkony, jež zprostředkovávají boží milost

T

tomahavk — víceúčelový nástroj připomínající sekerku

V

vazal — leník (osoba, jíž pán propůjčil půdu či práva)

vegetariánství — stravování sestávající z bezmasých pokrmů

W

wigvam — chýše kupolovitého nebo kuželovitého tvaru

